

skue, om deres folketingskandidater eller lokale partiforeninger er sponsoreret af f.eks. en virksomhed, en fagforening, en erhvervsorganisation eller lignende. Problemet er yderligere, at bidragsydere og bidragsmodtagere hermed har mulighed for at omgå intentionen med loven om offentlighed. Roger Buch Jensen, valgforsker fra Institut for Statskundskab ved Syddansk Universitet i Odense, har sagt det således: »Det er enkelt at slippe udenom. I stedet for at give sin støtte til et parti kan man give sin støtte til en konkret folketingskandidat. Dermed forsvinder kravet om offentliggørelse. Systemet virker med andre ord ikke.«⁶⁾ Roger Buch Jensen siger videre: »Hvis man virkelig tog dette alvorligt, så skulle tilsynet med reglerne strammes gevaldigt. Og hullet – muligheden for at undgå offentligheden – lukkes. Som det er nu, lades borgerne i stikken.«⁷⁾ At det for kandidater i dag ikke kun er en privatsag at modtage tilskud i en valgkamp, er noget helt andet, idet sådanne bidrag må opfattes som gaver, som er skattepligtige. Om alle kandidater tager konsekvensen heraf, er en anden sag.

Der bruges stadig flere og flere penge på partiernes og kandidaternes valgkamp

Op til Folketingsvalget i 1998 brugte partierne i alt godt 46 mio. kr.⁸⁾ Ved det seneste folketingsvalg steg de samlede udgifter til valgkampen til godt 65 mio. kr. – af disse brugte Venstre alene de 24,5 mio. kr. og Socialdemokraterne 17,7 mio. kr.⁹⁾

Uanset at vi i Danmark ikke har amerikanske tilstande, hvor mange penge fra organisationer, firmaer m.v. er afgørende for valgkampene og udfaldet af valgene, spiller bidrag fra organisationer, firmaer, enkeltpersoner m.v. også i stigende omfang en vigtig rolle for valgkampene her i landet. Et billede herpå er de store beløb, som henholdsvis Socialdemokratiet, Venstre og De Konservative modtog i forbindelse med valgkampen i 2001. Der var tale om beløb på henholdsvis 34 mio. kr., 15,6 mio. kr. og 12,5 mio. kr. Til sammenligning hermed fik Kristendemokraterne 16.000 kr. i private bidrag (se i øvrigt tidligere tabel).

Partiernes mange millioner blev næsten udelukkende brugt på at profilere partierne. Derudover brugte de enkelte kandidater selv et ukendt millionbeløb til personlige valgkampagner.¹⁰⁾ Tidligere har generalsekretær hos Det Konservative Folkeparti Jan Høgskilde udtalt, at de konservative kredse bruger fra 2.000 og helt op til 300.000 kroner pr. kandidat, mens tidligere partisekretær i Venstre Claus Hjort Frederiksen har vurderet, at kredsene i Venstre – og de andre store partier – bruger op til 60.000 kroner i gennemsnit på folketingskandidaterne.¹¹⁾

Roger Buch Jensen peger på det etiske problem ved den manglende offentlighed om den økonomiske støtte til de politiske partier og kandidater. Ifølge Roger Buch har undersøgelser vist, at pengene spiller ind på, hvem der vælges. En gennemgang af de politikere, som vælges ved kommunalvalg, har således vist, at vælger kandidaterne en bredt anlagt kampagne, er chancerne for valg større.¹²⁾ Det samme gør sig uden tvivl også gældende for kandidater til folketingsvalg og europaparlamentsvalg.

I det omfang pengebeløbenes størrelse kan blive afgørende for valgenes udfald, må det give anledning til bekymring på folkestyrets vegne. Dette vil dog i et vist omfang kunne afbødes ved, at der bliver langt større åbenhed om, hvem partierne, listerne og kandidaterne modtager tilskud fra.

Med den nuværende form for regnskabsaflæggelse fremlægges regnskaberne for det enkelte år først i februar måned det næstfølgende år. Dette betød bl.a., at offentligheden først i februar 2003 fik indsigt i, hvilke tilskud de enkelte partier modtog i forbindelse med afholdelse af folketingsvalget i november 2001. Af hensyn til offentlighedens interesse er det yderst problematisk, at der skal gå så lang tid. Derfor foreslås det, at de politiske partier, lister og kandidater senest 2 måneder efter et valgs afholdelse skal offentliggøre, hvem man har modtaget bidrag fra og med hvor meget.

Intentionen om åbenhed skal efterleves – muligheden for at give »anonyme« tilskud skal derfor begrænses, og alle tilskud skal offentliggøres, både direkte og indirekte tilskud

Forslagsstillerne finder, at den nuværende beløbsgrænse på 20.000 kr. ikke har kunnet efterleve intentionen om åbenhed. Derfor foreslås det, at beløbsgrænserne for offentliggørelse af tilskudsyders navn og adresse sænkes til 5.000 kr. for partier og lister på landsplan og til 1.000 kr. for lokalorganisationer og kandidater. Disse beløb er fastsat ud fra, at der skal være en bagatelgrænse, og at det især er store pengebeløb, der må have offentlighedens interesse.

Når SF foreslår, at beløbsgrænsen sænkes fra de nuværende 20.000 til 5.000 kr., hænger det sammen med, at flere partier modtager forholdsvis mange tilskud lige under 20.000 kr. – tilskud, der derfor ikke når til offentlighedens kendskab. Det er en kendt sag, at medlemmer af Den Liberale Erhvervsklub betaler lige op til 20.000 kr. i medlemskab. Dette var da også årsagen til, at klubben oprindeligt var kendt som »Klub 20.000«. Formanden for Den Liberale Erhvervsklub, Fritz Schur, har udtalt, at klubben årligt får et sted